

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Évesített: 2009. szeptember 30.

Pályázati eljárás száma: VKK/3/2008
Program neve: Mikroökonómiai és piacszerkezeti példatár
A támogatási szerződés száma: AL/0355/2008/003
Kedvezményezett neve: TOKK Tudományos Oktató Kutató Központ Nonprofit Kft
Szakmai felelős neve: Berde Éva
A Program befejezésének határideje: 2009. febr. 28.

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹

- 1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!**

Mikroökonómia és piacszerkezeti példatárunkat a következő 13 fejezetre osztottuk.

- 1 Fogyasztáselmélet
- 2 Termeléselmélet
- 3 Bizonytalanság
- 4 Játékelmélet
- 5 Tökéletes verseny
- 6 Monopólium, monopszónium
- 7 Oligopólium
- 8 Bonyolultabb árképzési eljárások
- 9 Stratégiai viselkedés
- 10 Információs kérdések
- 11 Szabályozás, iparági koncentráció
- 12 Általános egyensúly
- 13 Jóléti közgazdaságtan, külső gazdasági hatások, közjavak

Valamennyi fejezet a bevezető után tesztkérdésekből és számítási feladatokból áll. A fejezet végén megtalálhatóak a végeredmények, a típus feladatok esetében pedig a részletesebb megoldást is leírtuk. A példatár jelenlegi formájában összesen 508 oldal, és valamennyi fejezetben legalább 40 teszt, és 40 számítási feladat szerepel, a nagyobb témák esetében azonban kb. kétszer annyi feladat alkot egy fejezetet.

A szerzők:

- Badics Judit (Veszprémi Egyetem)
  - Bakó Barna (BCE)
  - × Berde Éva (BCE)
  - Daruka Magdolna (BMGE)
  - × Kőhegyi Gergely (BCE)
  - Petró Katalin (BMGE)
  - Selei Adrienn (BCE)
  - Simon András (BCE)
- Lektorok: Bisztray Márta Szilvási (korábban Lukácsi névvel) Eszter diáklektorok

Szerkesztő: Berde Éva

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelemszerűen kitölteni.

2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!

- szakmailag / tudományos szempontból
- a pályázati célkitűzésekkel összefüggésben
- újszerűség bemutatása
- a továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)
- az eredmények hasznosításának lehetőségei

Mikroökonómiai és Piacszerkezeti Példatárunk elkészítésével régi vágyunkat sikerült megvalósítani. Immáron ugyanis fiatal közgazdász nemzedékek egymás utánja tanult mikroökonómiát, és nemrégiben kapták meg diplomájukat az első néhány szakirányú végzettséggel rendelkező, piacszerkezetet (más elnevezéssel iparági szerkezeteket) is ismerő hallgatók. Mégsem létezik Magyarországon egy olyan átfogó példatár, mely feladatokkal segítené a mikroökonómia és a piacszerkezet megértését. Még ha külön-külön tekintjük a két tudományágat, magyar nyelven akkor is legfeljebb egy-egy konkrét mikroökonómia könyvhöz írt feladatgyűjteményt találunk a könyvesboltok polcain.

A mikroökonómia és a piacelmélet nagyon szorosan összekapcsolódó tudományágak. A piacelméletek nem érthető meg mikroökonómiai ismeretek nélkül, ugyanakkor a mikroökonómia számos kérdést rendkívül leegyszerűsítve, a valóság többirányú megközelítését kizárva tárgyal. Ily módon a mikroökonómia a legtöbb piacelméleti kérdésre csak korlátozottan használható magyarázatot tud adni. A két közgazdaságtani részterület csak együtt képes olyan eszköztárat biztosítani, mely lehetővé teszi a modern piacgazdaság kérdéseinek elemzését. Ezért fontos, hogy a két tárgyat szintetizálva, együttesen sajátítsák el azok a szakemberek, akik bármilyen megközelítésben piacelmzési kérdésekkel foglalkoznak. A külföldi szakirodalmakat tekintve, a témában nagyon sok jó tankönyv jelent meg. A magyar hallgatóknak és a szakembereknek is érdemes ezeket a műveket tanulmányozniuk, hiszen a szóban forgó tankönyvek évtizedek felhalmozott szakmai és módszertani tapasztalata alapján születtek. Se a mikroökonómia, se a piacszerkezetek nem érthető azonban igazán meg anélkül, hogy ne oldanánk meg a kérdésekhez kapcsolódó feladatokat. Példatárakat illetően a nemzetközi szakirodalom már nem nyújt olyan bőséges választékot. Igaz ugyan, hogy a legnépszerűbb tankönyvekhez készítették példatárakat is, ezek azonban mind nagyon szorosan kapcsolódnak az adott tankönyvhöz, és a szerző országának gazdasági példáihoz. Mivel a magyar gazdaság számos egyéni sajátossággal rendelkezik, ezért az általános elmélet elsajátításához ugyan kiválóan használhatók a nyugati tankönyvek, a példákat illetően azonban már használhatóbbak a mi magyar gondolkodási módunkhoz igazodó feladatok. Emellett az is fontos szempont, hogy igyekezzünk minél általánosabban, nem csak egy gondolati irányzatnak megfelelően elemezni a felmerülő problémákat. Jelen példatárunkkal ezt az eddig létező hiányt igyekeztünk pótolni. Mindezeket túl segítséget kívánunk nyújtani a mikroökonómiát és piacelméletet oktató kollégáknak is, hogy kurzusaikra való felkészülés során ne kelljen a folyamatos „példagyártás” kimerítő feladatával foglalkozniuk, hanem a módszertani és szakmai kérdésekre koncentrálhassanak.

Ez utóbbi célunk azonban akkor valósul majd meg teljesen, ha sikerül megjelentetnünk példatárunkat. Jelen munkánk a GVH VKK kiírására beadott és elfogadott pályázatunknak megfelelően, csak a példatárírás első fázisára, azaz a feladatok megírására vonatkozik. A nyelvi lektoráláshoz, a teljesen nyomdakész formátum elkészítéséhez, az ehhez szükséges szakemberek finanszírozásához, de legfőképpen a nyomdai és kereskedelmi költségek

megfizetéséhez szükséges tőke összegyűjtését a példatárírás jelenlegi szakaszának lezárása, a VKK-val történő pénzügyi elszámolás befejeződése után fogjuk elkezdni.

Feladatgyűjteményünket olyan formátumban készítettük el, hogy a teljesen nyomdakész állapot elérése már viszonylag kevés erőfeszítést igényel. Nem foglalkoztunk azonban bizonyos megjelentetéshez elengedhetetlen kérdésekkel, mint pl. a helyes elválasztás, az elgépelések javítása, vagy a profi ábrák készítése. Ehhez részint még további számítógépes programokra, részint megfelelő szakemberekre van szükségünk.

Példatárunk jelenlegi formájában is egy egyedülálló vállalkozás eredménye. A munkákban négy, nagy presztízsű intézmény összesen nyolc lelkes közgazdaságtani oktatója vett részt: a Budapesti Corvinus Egyetemről, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemről, a Veszprémi Egyetemről, és az Eötvös Lóránd Tudományegyetemről. Az alkotói gárda közvetlenül vagy közvetve a magyar mikroökonómiai és piacelméleti oktatás leghaladóbb hagyományait viszi tovább, rendelkezve azzal a tanítási és módszertani tapasztalattal, aminél többet és jobbat ma Magyarországon aligha lehet találni. Bízunk benne, hogy ez a tapasztalat és a feladatírásban való lelkes részvétel hozzájárul majd ahhoz, hogy olvasóink élvezetes, sok tudást átadó, ugyanakkor komoly szellemi kihívásokra készítő munkának találják majd példatárunkat.

Módszertani szempontból felhasználóink két típusú feladatot oldhatnak meg. Az egyik típust azok az alapfeladatok jelentik, amelyek begyakoroltatják a minden mikroökonómiai kurzus részét képező téma alapösszefüggéseit. A másik feladattípus részint a bonyolultabb témakörökhöz (például szabályozás, stratégiai viselkedés, stb.) tartozik, vagy az alaptémák egy-egy összetettebb vetületét dolgozza fel (például mennyit fizetünk a bizonytalanság megszüntetéséért, vagy hogyan határozzuk meg a bonyolultabb preferenciákat kifejező hasznossági függvényt, stb.). A feladatok sokszínűsége – a példatár sikeres megjelentetése esetén – nemcsak az oktató kollégáknak nyújt majd segítséget, hanem hozzá fog járulni mind az érdeklődő felsőoktatási hallgatók, mind a tudásukat bővíteni kívánó szakemberek látókörének bővítéséhez.

Tematikai vonatkozásban példatárunk 13 fejezetből áll. Az egyes témák szorosan kapcsolódnak egymáshoz, és gyakran egymásra is épülnek. A játékelméleti fejezethez például szükséges bizonyos bizonytalansági elméletek ismerete, az oligopóliummal foglalkozó feladatok esetenként játékelméleti tudást igényelnek, a jóléti közgazdaságtani kérdéseket tartalmazó fejezetünk pedig megköveteli a fogyasztáselméleti és termeléselméleti jártasságot, stb. Tartalmi szempontból példáink egy része valamely szituáció általános körülmények közti leírásából indul ki, ahhoz hasonlít, mint amikor egy matematikai feladatot definiálunk. Sok további feladatunk egy-egy kitalált, de a mai magyar valóságban reálisnak tűnő gazdasági szituációt ír le, és ezzel kapcsolatosan tesz fel kérdéseket. Mind a két feladatforma megfelel a magyar oktatási rendszer, illetve gondolkodási forma sajátosságainak. Mellőzzük a nyugati példatárak szájbarágós stílusát, egyszerűen, lényegre törően fogalmazunk. A reális hangvételű feladataink pedig a magyar, és nem az amerikai vagy angol gazdasági élet nyelvezetéhez, fogalmihoz igazodnak. Valamennyi feladatunkhoz rövidebb vagy hosszabb megoldás tartozik, a végeredményt minden esetben közöljük. Mindezeket figyelembe véve reméljük, hogy – sikeres megjelentetés esetén - olvasóink számára megkönnyítjük a mikroökonómiai és piacelméleti problémák megértését, az egyes elméletek elsajátítását, és esetenként még szellemi kalandra is lehetőséget adunk.

Bízunk abban, hogy a jelenlegi nehéz gazdasági körülmények közt is sikerül megtalálnunk a példatári munkák második fázisához, a megjelentetéshez szükséges anyagi erőforrásokat, és munkánk eredményét újabb és újabb nemzedék használhatja majd közgazdasági gondolkodásuk csiszolása, elemzési képességük fejlesztése érdekében

3. Sorolja fel és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?

A végtermék a fent nevezett példatár fent leírt állapotú kézírata

4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti munkatervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!

A program elkészítése megfelel az eredeti tervnek, az elszámolások – egyes résztvevők külföldi tartózkodása következtében – csak áprilisban fejeződtek be.

5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!

Kelt: Budapest, 2009. március 18.

TOKK
Tudományos Oktató Kutató Központ
Nonprofit Kft.
1143 Budapesti Műszaki ut. 4. 2. em.

.....
Dr. Bende Éva
Szakmai felelős aláírása

.....
Dr. Bende Éva
Kedvezményezett (képviselőjének
cégszerű) aláírása